

N:o 29.

Kongl. Maj:ts nådiga proposition till Riksdagen angående statsbidrag för utrotande af ollonborrar; gifven Stockholms slott den 19 januari 1901.

Under åberopande af hvad bilagda utdrag af statsrådsprotokollet öfver jordbruksärenden för denna dag innehåller, vill Kongl. Maj:t härmed föreslå Riksdagen medgifva

att af de medel, som jemlikt Riksdagens skrivelser den 12 maj 1868 och den 6 mars 1889 blifvit ställda till Kongl. Maj:ts disposition för behöfvandes undsättning vid missväxt eller felslagen skörd eller då allmänna nöd i någon ort af annan orsak uppstått, ett sammanlagdt belopp af högst 40,000 kronor må för åren 1901, 1902, 1903 och 1904 af Kongl. Maj:t disponeras såsom anslag till bestridande af kostnaderna för utrotande af ollonborrar, att utgå i den mån, motsvarande belopp af enskilde, kommuner, landsting eller hushållningssällskap för ändamålet tillskjutes.

De till ärendet hörande handlingar skola Riksdagens vederbörande utskott tillhandahållas; och Kongl. Maj:t förblifver Riksdagen med all kongl. nåd och ynnest städse välbevågen.

Under Hans Maj:ts

Min Allernådigste Konungs och Herres sjukdom:

GUSTAF.

Theodor Odelberg.

*Utdrag af protokollet öfver jordbruksärenden, hållet inför Hans
Kongl. Höghet Kronprinsen-Regenten i Statsrådet å
Stockholms slott den 19 januari 1901.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern friherre VON OTTER,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena LAGERHEIM,
Statsråden: WIKBLAD,
ANERSTEDT,
herr VON KRUSENSTJERNA,
grefve WACHTMEISTER,
CLAËSON,
DYRSSEN,
CRUSEBJÖRN,
ODELBERG,
HUSBERG.

Departementschefen, statsrådet Odelberg anförde härefter:

Med anledning af derom utaf Kongl. Maj:t aflåtna propositioner har Riksdagen enligt dess skrifvelser den 16 april 1890, den 8 april 1893 och den 30 april 1897 medgifvit, att af de medel, som jemlikt Riksdagens skrifvelser den 12 maj 1868 och den 6 mars 1889 blifvit ställda till Kongl. Maj:ts disposition för behöfvandes undsättning vid missväxt eller vid felslagen skörd eller då allmänna nöd i någon ort af annan orsak uppstått, finge af Kongl. Maj:t disponeras dels för åren 1890, 1891 och 1892 högst 60,000 kronor, dels för åren 1893, 1894, 1895 och 1896 likaledes högst 60,000 kronor, dels ock för åren 1897, 1898,

1899 och 1900 högst 50,000 kronor såsom anslag till bestridande af kostnaderna för utrotande af ollonborrar, att utgå i den mån, motsvarande belopp af enskilde, kommuner, landsting eller hushållningssällskap för ändamålet tillskötas.

Af de till Kongl. Maj:ts disposition för åren 1890, 1891 och 1892 ställda medel anvisade Kongl. Maj:t *dels* genom nådigt bref den 17 oktober 1890 till

Hallands läns hushållningssällskap	kronor	24,000: —
Kristianstads läns	”	24,000: —
Malmöhus läns	”	6,000: —
Kalmar läns södra	”	100: —

eller tillhopa kronor 54,100: —

dels genom nådigt bref den 5 juni 1891 till Blekinge läns hushållningssällskap 3,000 kronor, *dels ock* — sedan det visat sig, att de förut för sagda treårsperiod anvisade medel icke till hela sitt belopp behöfde af samtliga de öfriga hushållningssällskap, som af samma medel erhållit understöd, liksom ej heller den då odisponerade återstoden af anslaget tagas i anspråk — genom nådigt bref den 24 februari 1893 till Malmöhus läns hushållningssällskap ytterligare 3,646 kronor 34 öre.

Af de genom nådiga brefvet den 17 oktober 1890 anvisade medlen har statskontoret utanordnat till

	1891. kronor.	1892. kronor.
Hallands läns hushållningssällskap	— —	8,616: 87
Kristianstads läns	7,663: 81	2,087: 35
Malmöhus läns	6,000: —	— —
Kalmar läns södra	100: —	— —
tillsammans kronor	13,763: 81	10,704: 22.

Det genom nådiga brefvet den 5 juni 1891 anvisade belopp har icke blifvit utbetaldt, hvaremot de genom nådiga brefvet den 24 februari 1893 anslagna medel i deras helhet utanordnats till Malmöhus läns hushållningssällskap.

För åren 1893, 1894, 1895 och 1896 anvisades genom nådigt bref den 24 november 1893 till

Kristianstads läns hushållningssällskap	kronor	18,000: —
Malmöhus	”	16,000: —
Hallands	”	18,000: —

eller tillhopa kronor 52,000: —

På grund af nådiga brefvet den 24 november 1893 har statskontoret utanordnat till

Kristianstads läns hushållningssällskap	kronor	11,194: 58
Malmöhus	”	”	7,336: 43
Hallands	”	”	5,496: 30

eller tillhopa kronor 24,027: 31.

Genom nådigt bref den 17 december 1897 har Kongl. Maj:t af de för åren 1897, 1898, 1899 och 1900 till Kongl. Maj:ts disposition ställda medlen anvisat till

Kristianstads läns hushållningssällskap	kronor	18,000: —
Malmöhus	”	”	12,000: —
Hallands	”	”	15,000: —

eller tillhopa kronor 45,000: —

Af de genom sistberörda nådiga bref anvisade medel hafva intill den 14 november 1900 af statskontoret anordnats följande belopp till

Kristianstads läns hushållningssällskap	kronor	7,213: 43
Malmöhus	”	”	2,008: 92
Hallands	”	”	3,368: 68

eller tillhopa kronor 12,591: 03

Det kan dock ännu icke definitivt uppgifvas, i hvad mån de genom nådiga brefvet den 17 december 1897 anvisade medel behöfva tagas i anspråk, enär antagas kan, att utöfver det belopp af tillhopa 12,591 kronor 3 öre, som redan från statskontoret utanordnats, ytterligare medel komma att requireras.

Uti underdånig skrifvelse den 27 november nästlidna år har nu landtbruksstyrelsen gjort framställning om beredande af medel för ifrågasvarande ändamål under innevarande och nästkommande tre år. Med denna skrifvelse har styrelsen jemväl öfverlemnad en till styrelsen stäld skrift från föreståndaren för statens entomologiska anstalt, professoren S. Lampa, deruti denne erinrat, hurusom, alltsedan statsmedel börjat anvisas för insamlande af ollonborrar, arbetet för detta ändamål visat sig synnerligen välgörande för jordbruket; att utgifterna för insamlingen till följd häraf alltmera nedgått samt klagomålen öfver larvernars härjningar numera nästan helt och hållet upphört; att det likväl syntes vara mindre välbetänkt att indraga statsbidraget för ändamålet, enär detta skulle hafva till följd, att insamlingen af ollonborrar helt säkert komme att upphöra samt derigenom härjningar af insekten åter visa sig och ytterligare utgifter för ändamålet blifva af nöden; att, om deremot insamlingen upprepades under kommande svärmningar, äfven i fall mängden

af dödade ollonberrar blefve jemförelsevis ringa, en dylik insamling dock syntes vara tillräcklig till fördröjandet eller kanske till och med förekommandet af eljest oundvikliga större härjningar; samt att förhanden varon af lätt och hastigt tillgängliga medel till bedrifvandet af ett kraftigt utrotningsarbete, om skadedjuren skulle visa tendens till en stark förökning, härvidlag vore bästa medlet till förekommande af oberäkneliga förluster; och har professoren Lampa på grund häraf fäst landtbruksstyrelsens uppmärksamhet på önskvärdheten deraf, att förutvarande statsanslag måtte blifva förnyadt under enahanda vilkor som förut för åren 1901, 1902, 1903 och 1904.

Enligt hvad landtbruksstyrelsen i sin berörda skrifvelse meddelat, har styrelsen med anledning af professoren Lampas framställning infordrat yttranden från Kristianstads, Malmöhus och Hallands läns hushållningssällskap. De skrivelser, som med anledning deraf inkommit från nämnda hushållningssällskaps förvaltningsutskott, har styrelsen insändt till Kongl. Maj:t, och innehålla desamma följande.

Kristianstads läns hushållningssällskaps förvaltningsutskott har upplyst, att inom de senast tilländagångna fyra åren inom länet till ollonberrars utrotande användts tillhopa 14,426 kronor 82 öre, hvaraf hälften erhållits såsom statsbidrag. Då en så betydlig summa behöft för ändamålet användas, syntes utskottet tydligt, att skadedjuren ännu funnes i afsevärd mängd inom länet, ehuru deras antal genom den stora insamlingen under de senast gångna åren ansevärt minskats. Beklagligt nog hade insamlingen inom vissa delar af länet dittills blifvit alldeles försummad och dessa ställen utgjorde hårdar, hvarifrån angränsande trakter under svärmningsåren öfversvämmats. Det hade också visat sig, att ollonberrar på sista tiden börjat anställa ödeläggelser inom orter, der de förut uppträdte endast sporadiskt, så att någon insamling förut icke ansetts behöflig. Med hänsyn dertill och i betraktande deraf att insamlingspriset för ollonberrarna efter all sannolikhet måste höjas, ansåge förvaltningsutskottet, som funne det önskvärdt, att insamlingen af brist på tillgängligt statsbidrag icke måtte behöfva inskränkas, att ett belopp af 12,000 kronor för åren 1901—1904 vore för utrotande af ollonberrar inom Kristianstads län behöfligt.

Såsom sin åsigt har Malmöhus läns hushållningssällskaps förvaltningsutskott uttalat att, då graden af svärmning under nästkommande svärmningsår ej på förhand kunde beräknas, men förvaltningsutskottet hade sig bekant, att intresset för ollonberrarnas utrotande från såväl kommunernas som hushållningssällskapets sida fortfarande vore oför-

minskadt, bidrag af statsmedel för ollonborrarnas utrotande måtte utgå till samma belopp och under samma villkor som hittills.

Slutligen har Hallands läns hushållningssällskaps förvaltningsutskott meddelat, att under den med innevarande år tilländalöpande tidrymd, för hvilken statsmedel till bestridande af ollonborrars utrotande anvisats, hade inom sällskapets område följande utbetalningar för ändamålet egt rum, nemligen

under år	1897	kr.	499: 12	deraf af statsmedel	kr.	249: 56
” ”	1898	”	61: 92	” ” ”	”	30: 96
svärmningsåret	1899	”	6,176: 32	” ” ”	”	3,088: 16

Om under år 1900 ytterligare utbetalningar härför, hvilka dock ännu icke vore till beloppet kända, men antoges icke komma att öfverstiga beloppet af samma utbetalningar för år 1897, upptoges till samma belopp som under sistnämnda år eller till 499 kronor 12 öre, skulle således under åren 1897—1900 hafva för ollonborrars utrotande inom länet blifvit utbetald en summa af 7,236 kronor 55 öre, hvaraf 3,618 kronor 27 öre skulle utgöra af staten lemnadt bidrag. Då anledning ej funnes till antagande att icke ollonborrar och deras larver fortfarande komme att anställa härjningar inom sällskapets område, särskildt under år 1903, då ånyo ett så kalladt svärmningsår för ollonborrar inträffade, ansåge förvaltningsutskottet, att för Hallands län för åren 1901—1904 statsbidrags erhållande för ändamålet vore särdeles önskvärdt; och syntes detta anslag, med afseende å sannolikheten deraf att ifvern för insamling af ollonborrar komme att hos befolkningen ökas, böra beräknas till omkring 6,000 kronor.

För egen del har landtbruksstyrelsen anført.

De belopp, som af förbemälda förvaltningsutskott ansetts vara för nu ifrågavarande ändamål inom deras områden under fyraårsperioden 1901—1904 erforderliga, uppginge tillhopa till 30,000 kronor. Landtbruksstyrelsen, som i likhet med föreståndaren för statens entomologiska anstalt ansåge statsmedel böra beviljas till ollonborrars utrotande jemväl under sagda period, för att det icke skulle kunna inträffa, att arbetet för ollonborrars utrotande ej komme att i händelse af behof upptagas med nödig kraft inom orterna, funne, hvad beloppet af de erforderliga medlen anginge, detta böra bestämmas så, att det komme att med skäligt belopp öfverstiga sammanlagda summan af de medel, som enligt det föregående skulle erfordras för ollonborrars utrotande inom Kristianstads, Malmöhus och Hallands län. Det sålunda öferskjutande beloppet syntes ej behöfva sättas högre, än att dermed skulle kunna bestridas kostnaderna för ollonborrars utrotande, för den händelse sådana

skulle uppträda inom annan landsdel än ofvannämnda län, och ansåge landtbruksstyrelsen för sin del, att det belopp, som sålunda skulle kunna tariffvas utöfver ofvan sagda 30,000 kronor, kunde beräknas komma att utgöra 10,000 kronor, då hela det belopp, som för nu ifrågavarande ändamål skulle behöfvas, komme att uppgå tillhopa till 40,000 kronor.

Med åberopande af hvad sålunda anförts, har landtbruksstyrelsen hemställt, att proposition måtte till Riksdagen aflåtas derom, att ett belopp af högst 40,000 kronor af den så kallade undsättningsfonden finge för åren 1901—1904 af Kongl. Maj:t disponeras för ifrågavarande ändamål.

Af hvad i detta ärende förekommit synes mig framgå, att jemväl för åren 1901—1904 bidrag af statsmedel för ollonborrhäns utrotande äro af behofvet påkallade. I fråga om storleken af det belopp, som nu för detta ändamål bör ställas till Kongl. Maj:ts disposition, har jag intet att erinra mot hvad landtbruksstyrelsen i detta hänseende föreslagit. Då jag vidare saknar anledning ifrågasätta någon ändring af de villkor, som för statsmedlens användande hittills varit gällande, samt undsättningsfonden, hvars i riksgäldskontoret inestående behållning, enligt derifrån lemnad uppgift, vid utgången af år 1900 uppgick till 767,991 kronor 84 öre, fortfarande synes kunna lämpligen för ändamålet anlitas, hemställer jag, att Kongl. Maj:t måtte föreslå Riksdagen medgifva

att af de medel, som jemlikt Riksdagens skrivelser den 12 maj 1868 och den 6 mars 1889 blifvit ställda till Kongl. Maj:ts disposition för behöfvandes undsättning vid missväxt eller felslagen skörd eller då allmänna nöd i någon ort af annan orsak uppstått, ett sammanlagdt belopp af högst 40,000 kronor må för åren 1901, 1902, 1903 och 1904 af Kongl. Maj:t disponeras såsom anslag till bestridande af kostnaderna för utrotande af ollonborrhäns, att utgå i den mån, motsvarande belopp af enskilde, kommuner, landsting eller hushållningssällskap för ändamålet tillskjutes.

Uti hvad föredragande departementschefen sålunda yttrat och hemställt instämde Statsrådets öfrige ledamöter;

och behagade Hans Kongl. Höghet Kronprinsen-Regenten, med bifall härtill, förordna, att nådig proposition i ärendet skulle till Riksdagen aflåtas af den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar.

Ex protocollo:

G. Zethelius.